توانا بود هر که دانا بود

وزارت فرهنگ

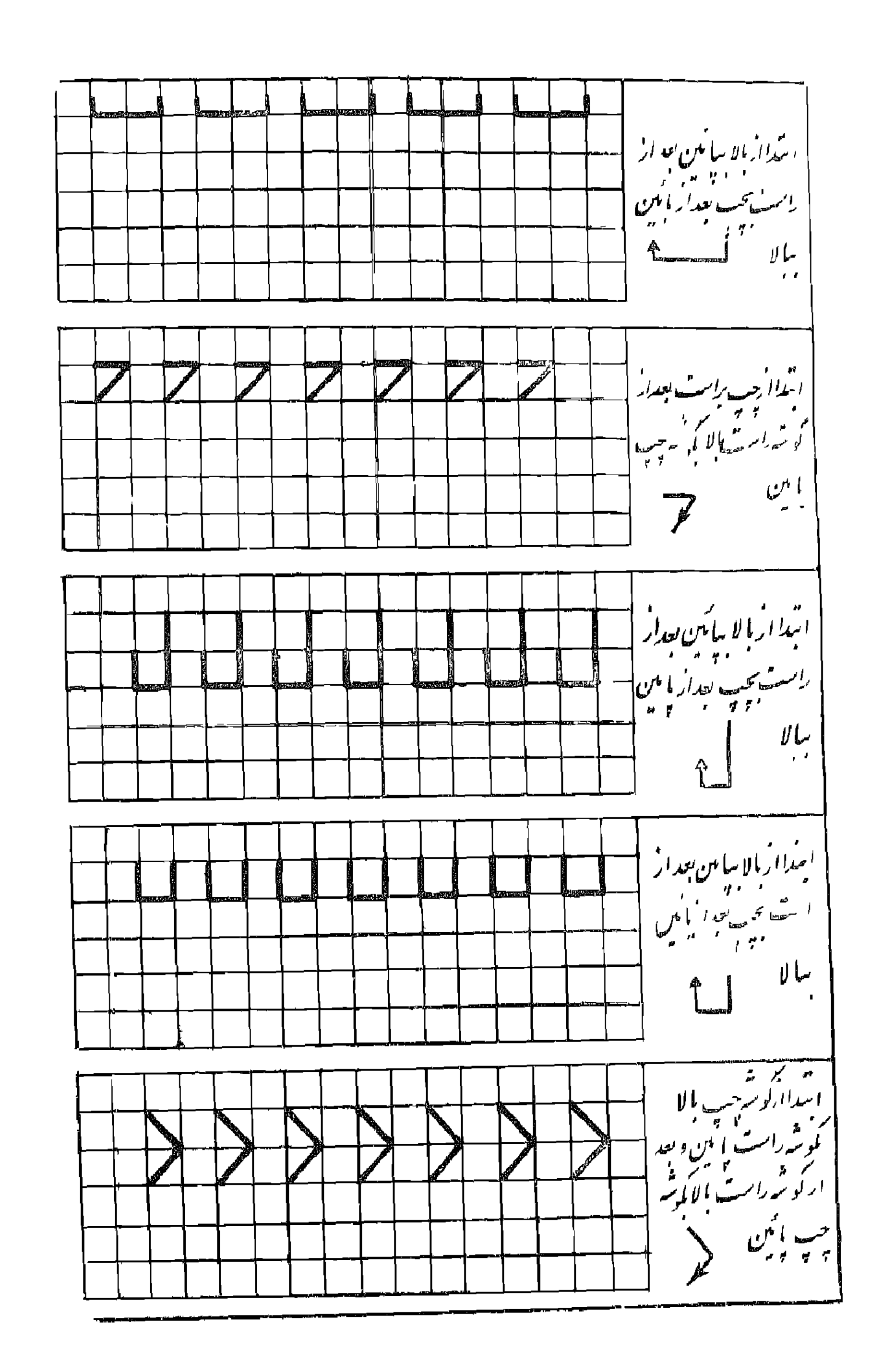
کتاب

اوّل ابتدائی

شرکت نسبی حاج محمد حسین اقبال و شرکاء - تهران

۱۳۳۳

چاپخانهٔ بانک ملی ایران

ابتدا از بالا به پایین بعد از
راست به چپ بعد از پایین
به بالا
ابتدا از چپ به راست بعد از
گوشه راست بالا به گوشه چپ
پایین
ابتدا از بالا به پایین بعد از
راست به چپ بعد از پایین
به بالا
ابتدا از بالا به پایین بعد از
راست به چپ بعد از پایین
به بالا
ابتدا از گوشه چپ بالا
به گوشه راست پایین و بعد
از گوشه راست بالا به گوشه
چپ پایین

مطابق دستورهایی که درحاشیه هرنمونه ذکر شده است شاگردان قبل از شروع درس تا یک هفته این تمرینها را روی کاغذ شطرنجی زیرنظر آموزگار تمرین خواهند نمود .

از بالا بپایین ↓

از راست بچپ ←

از پایین ببالا ↑

از چپ براست →

از گوشه راست بالا بگوشه چپ پایین ↙

نان　　　　انار

نان　　　　آنار

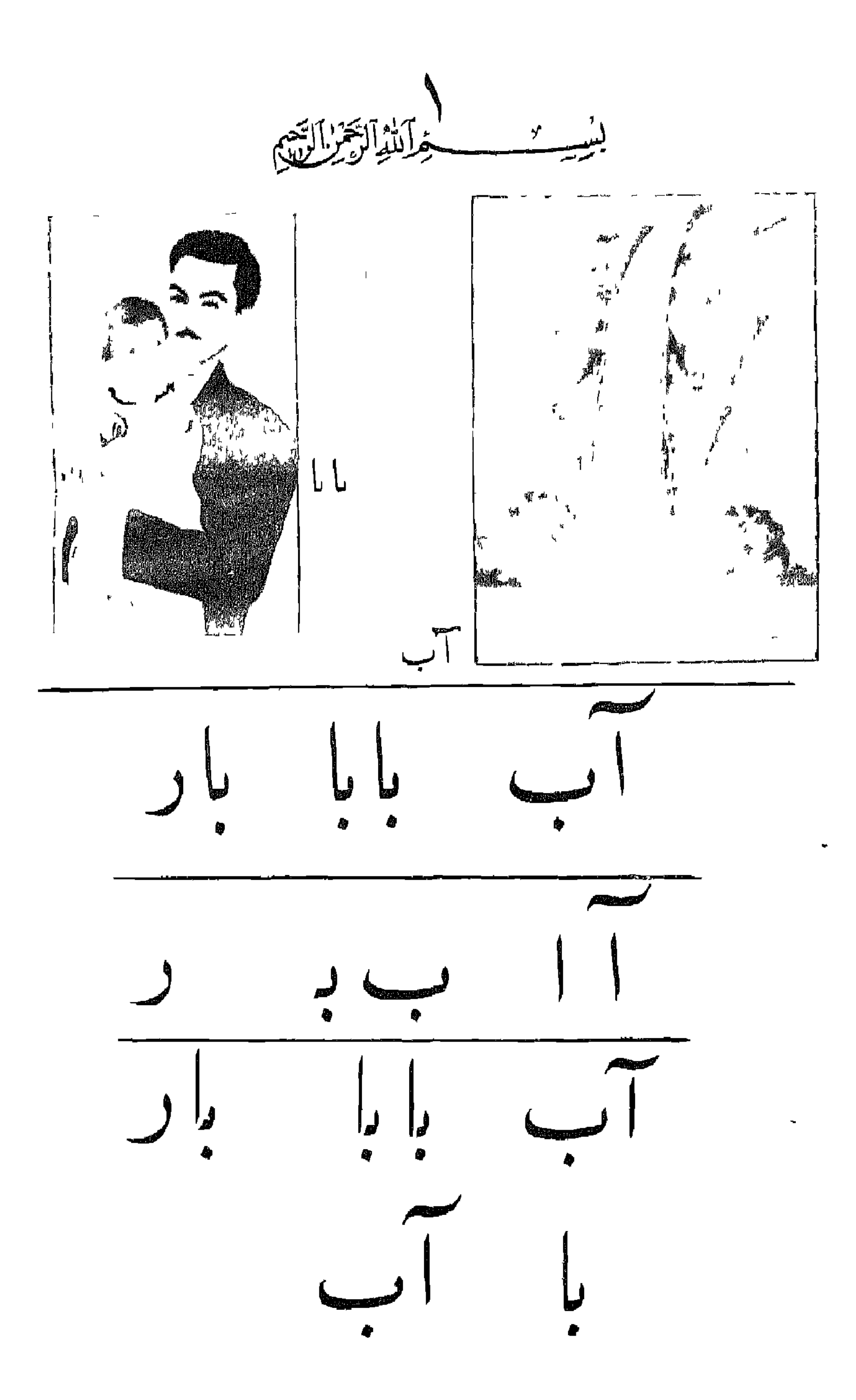
ز ن　　　　آ ز

ن ز　　　　آ ـ

بابا　　　نان　　　آنار

بار　　　ران　　　باران

بسم الله الرحمن الرحیم

آب بابا بار

آ ا ب بـ ر

آب بابا بار

با آب

زَن　　　باز

زَن　　　باز

ز　　　ز

ز

آن زَن دَر زَد. مادَر با آن زَن آز بازار آمَد. مَن باز دارَم. بابا باز نَدارَد مَن زَبان دارَم.

مادَر

دَندان

بادام

دَندان بادام مادَر

د د دم مد

د م م

بابا آنار نَدارَد. مَن آنار

دارَم. مادَر بادام نَدارَد

مَن آمدم آب دادَم.

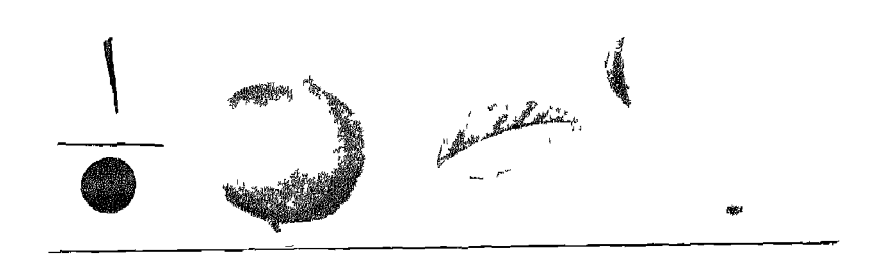
داس	سَبَد
س	سَبَد
س	سـ

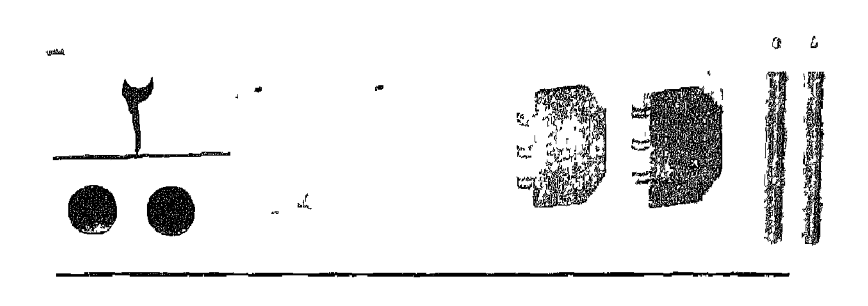
آن مَرد سَبَد دارَد. دَر سَبَد آنار دارَد. بابا داس نَدارَد. آن مَرد داس دارَد مَن سَبَد نَدارَم.

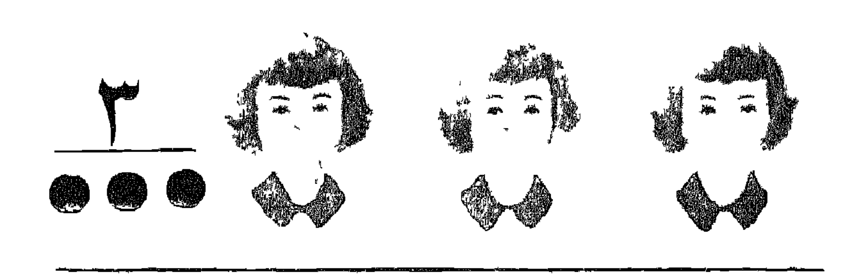
آموزگاران از روی شکلهای ذیل معانی اعداد را باطفال بفهمانند و برای این مقصود سؤالاتی از این قبیل بکنند :

در شکل اول چند گلابی، چند برگ، چند گلوله و چند انار دیده میشود ؟ پس از گرفتن جواب عدد ۱ را بنویسند و اطفال را وادار بنوشتن کنند و متوجه باشند که خوب بنویسند

در شکل دوم پس از سؤال و جواب روی مدادها و کتابها و جوجه ها و گلوله ها عدد ۲ را یاد دهند. همچنین روی شکل سوم و عدد ۳ . میتوان در شکل سوم روی اعداد ۱ و ۲ نیز تمرین کرد (مثلا هر دختر چند چشم یا چند بینی دارد؟)

همانطوریکه در صفحه هفتم توضیح داده شد، آموزگاران معانی اعداد ۴ و ۵ و ۶ و ۷ را از روی شکلهای ذیل خواهند فهمانید البته سعی خواهند کرد که اطفال اعداد را درست و خوب بنویسند.

۴

۵

۶

۷

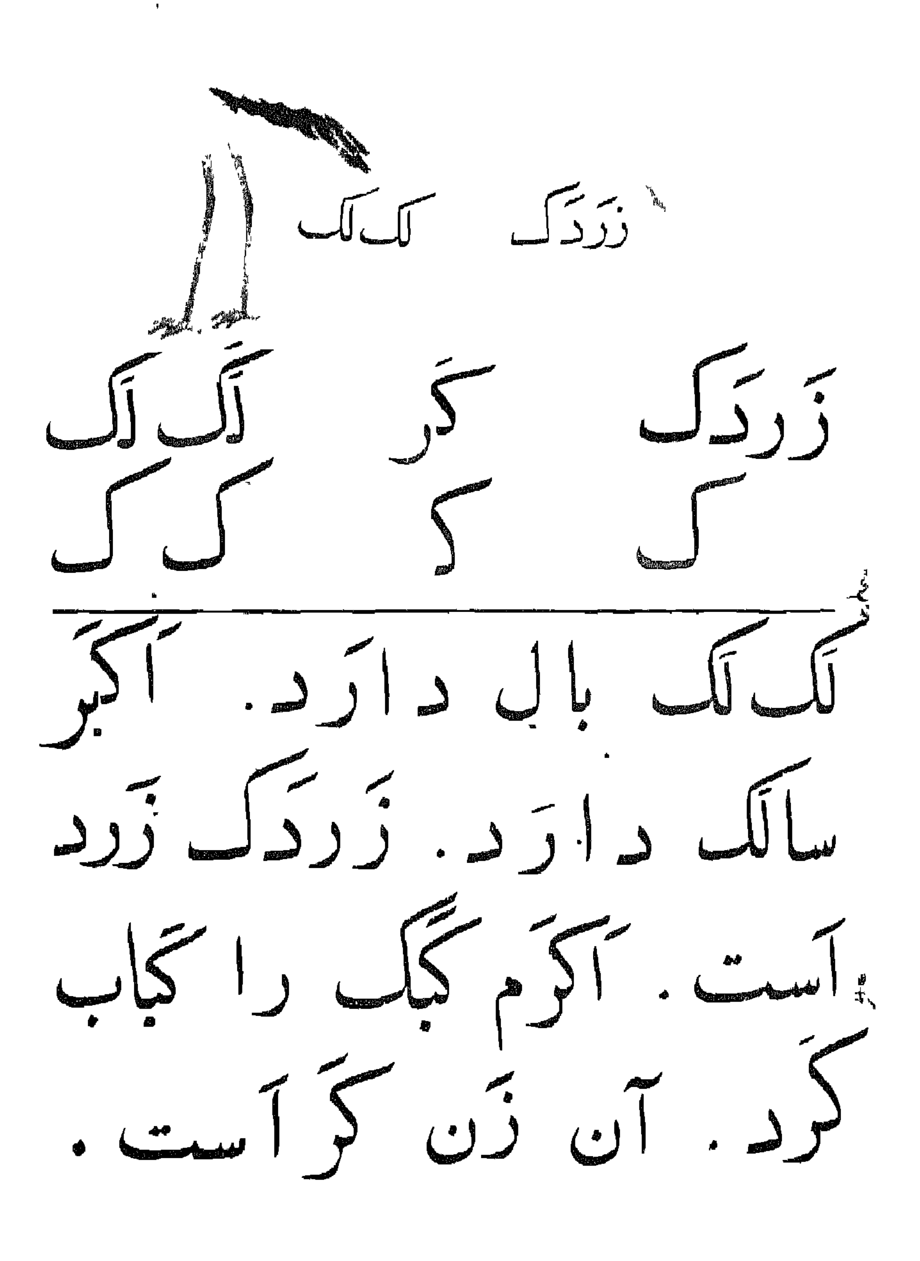
دَست تَبَر

دَست تَبَر

ت تـ

ت تـ

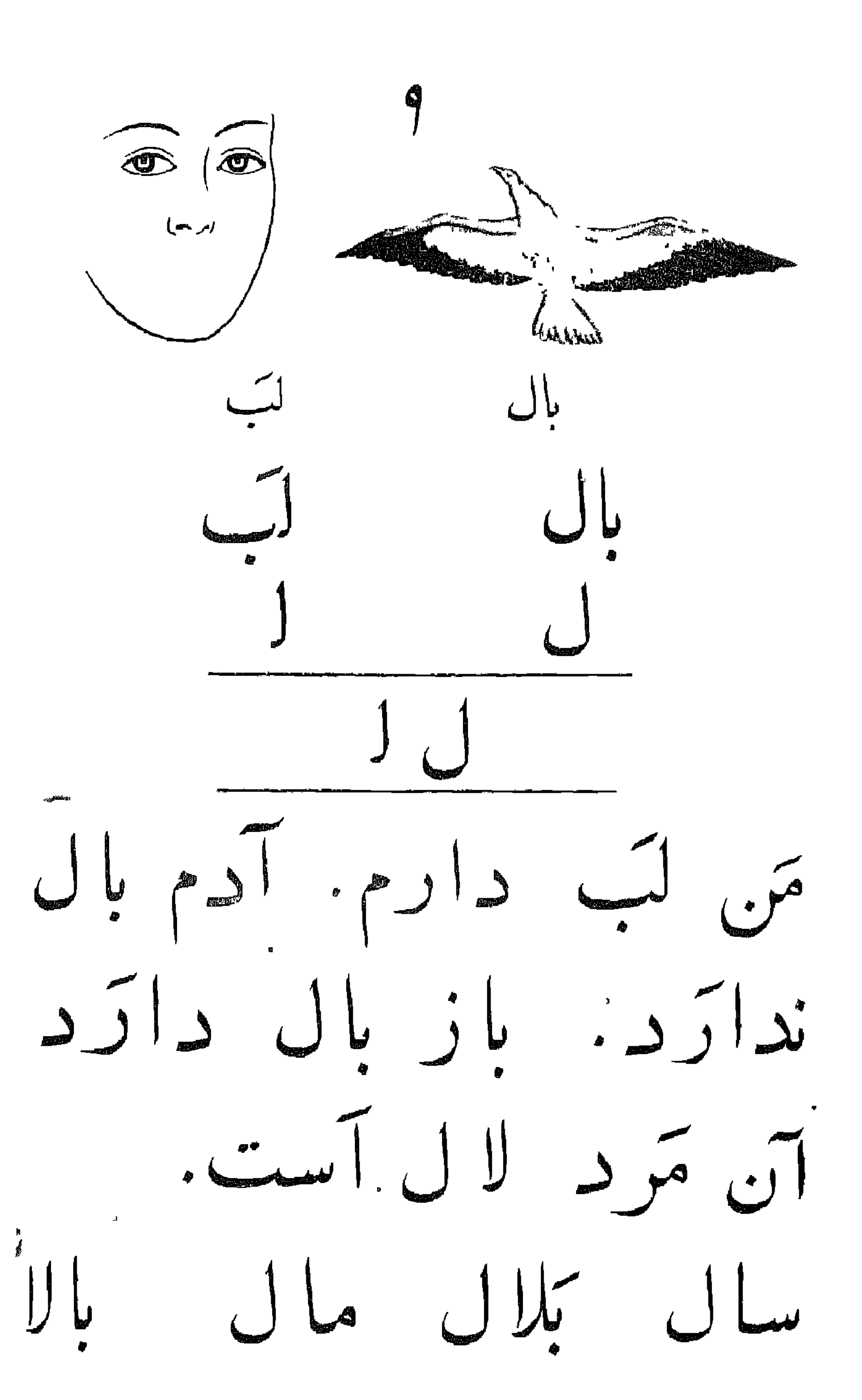
آن دَست است. آن تَبَر
است. آدَم دَست دارد
مَن ساز دارَم. بابا آن را با
تَبَر زَد. آن مَرد تَب دارَد

زَردَک   کَر   لَک لَک

ک   ک   کک

لَک لَک بال دارَد. اَکبَر
سالَک دارَد. زَردَک زَرد
اَست. اَکرَم کَبک را کَباب
کَرد. آن زَن کَر اَست.

بال   لَب

بال   لَب

ل   ا

ل ا

مَن لَب دارم. آدم بال ندارَد. باز بال دارَد

آن مَرد لال است.

سال بَلال مال بالا

کتاب   استکان

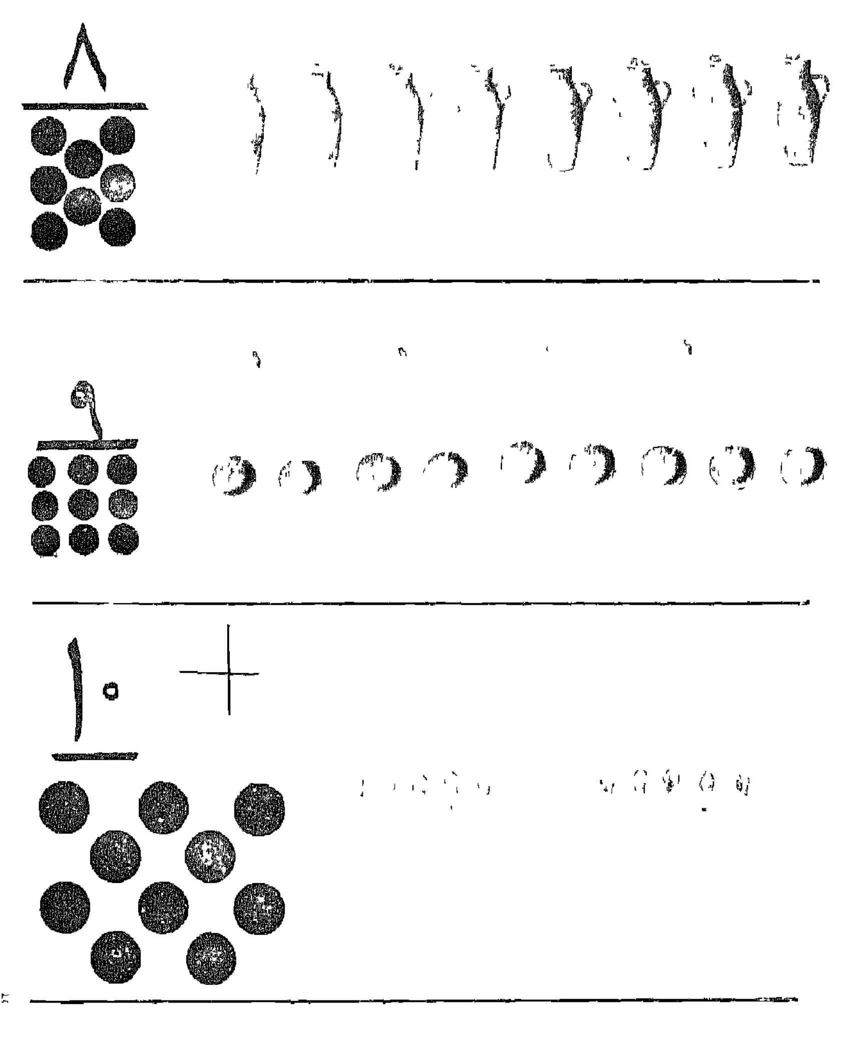
کِتاب مِداد اِستِکان

کِ   اِ کِ

اِ

اِستِکان آب دارَد. آن
کِتاب مالِ مَن اَست. بابا
آن مِداد را بِکامران داد
درسِ مَن آسان اَست.

۱- همچنانکه در صفحات ۵ و ۸ توضیح داده شد آموزگاران در این درس معانی اعداد ۸ و ۹ و ۱۰ را از روی اشکال ذیل خواهند فهمانید و سعی خواهند کرد که اطفال اعداد را خوب بنویسند .

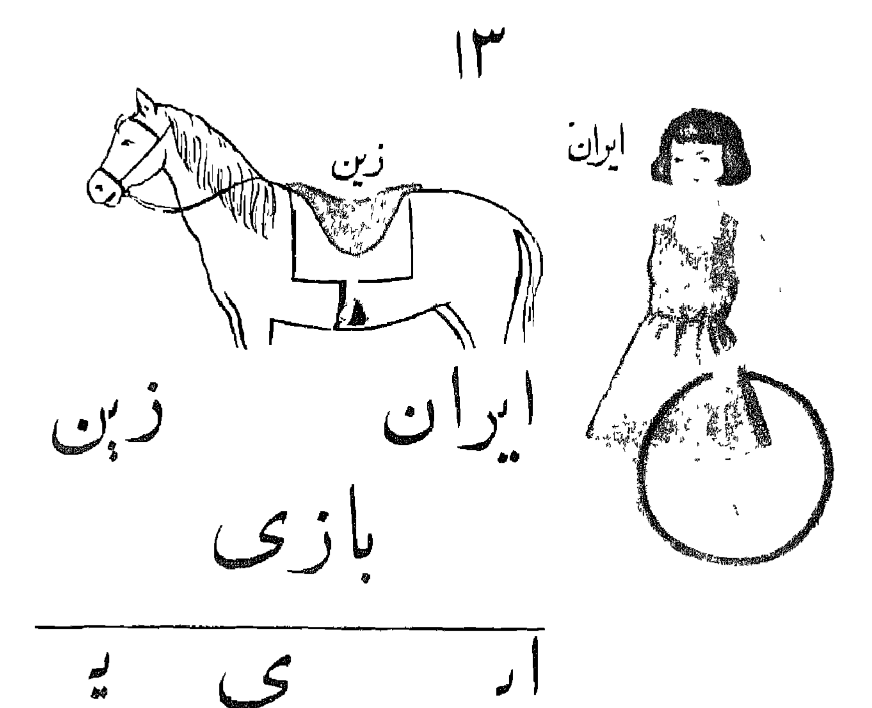
۲- با اطفال بگویند که دو دست خود را روی میز خود بگذارند و انگشتها را باز کنند سپس انگشتها را با صدای بلند از یک تا ده با هم بشمارند و همچنین هر یک مقداری سنگ ریزه با خود بیاورند و ده تا ده تا بشمارند و کنار بگذارند .

تمرین حروف

تا اینجا حرفهای ب ر ن م د ز س ت ل ک وحرکات
آ . آ . اِ و ای تعلیم شده است برای آنکه اطفال بتوانند با حروف وحرکاتی که آموخته اند
تمام کلماتیرا که فقط شامل آنحروف وحرکات باشد بنویسند وبخوانند، آموزگاران بهتر است کمک
از آنانرا بپای تخته سیاه بیاورند وابتدا، او را بحروف وحرکاتی که میخواهند با آنها کلمه
جدید بسازند متذکر کنند بعد کلمه منظور را باو بگویند تا روی تخته بنویسد (یا خود کلمه ای بنویسند
وطفل را وادار بخواندن آن کنند) وهرگاه طفل محتاج کومک باشد او را باکمال مهربانی راهنمائی کنند
کلماتی که دراین تمرین میتوان بکار برد از این قبیل است:

تَر سَر تَن بَد کَر بَردار مَرَن ماندَن زَدَن
سَبز زَرد آبی تیر آبان دَرس زیر
دارَند نام میدانَد مَلَک کَریم آسان وغیره

پس از یکی دو جلسه درس که از همه شاگردان بدین نحو سوال شد کلمه ای از کلمات خوانده شده (چه کتاب وچه در تمرین ها) باکمال آهستگی بشاگردان
بگویند تا همگی بامداد روی کاغذ بنویسند وپس از تصحیح اطفال را متوجه باشتباهات خود کنند

ایران زین

بازی

ایـ ی یـ

ایران با مَن بازی کَرد .

این آسب زین دارَد .

سیبِ مَن کال اَست .

دینِ ما اِسلام اَست .

۱۶

میش موش

موش میش

شیر

ش ش

ش شـ

این شکلِ موش اَست. موش
ترسو اَست. میش شیر دا د
اَسبی شیری دید. اَز تَرس
ایستا د. شیر آمَد او را دَرید

توت

آلبالو

توت

آلبالو

و و

و و

مَن توت را دوست دارَم

او توت را دوست نَدارَد

اَکبَر آلو دارَد. مَن آلو زرد

دارَم. او بِمَن آلبالو داد

تمرین برای فهمانیدن معانی اعداد

در اینجا نمونه سوال و گفتگو هائی که آموزگاران باید برای فهمانیدن مفهوم و معنای اعداد بکنند نوشته میشود.

هریک از اطفال را وادار کنند تا اشیائی را که در کلاس در دسترس آنها است و شماره آن کمتر از ده میباشد بشمارند (اگر شاگردی توانست بیشتر هم بشمارد مانع او نشوند) مثلاً:

۱- میزهای کلاس را با صدای بلند بشمارند و با ذکر عدد دست خود را روی هر میز بگذارند.

۲- پنجره ها را با نشان دادن بشمارند و هم چنین شیشه های یکی از پنجره ها را.

۳- هریک از اطفال چشمان خود را ببندد و آموزگار با دست یا مداد روی میز بزند و شماره ضربتها را از طفل بپرسد

۴- در هریک از سوالهای فوق بلافاصله طفل را وادار بنوشتن عدد مربوط روی تخته سیاه کنند.

۵- یکی از اطفال چشمان خود را ببندد و دیگری چند بار آهسته روی شانه او بزند و او ضربه ها را نزد خود بشمارد و در خاتمه تعداد ضربه ها را با صدای بلند بگوید. اطفال دیگر که ان ضربه ها را نزد خود شمرده اند صحیح یا غلط بودن عددی را که طفل گفته است خواهند گفت

۶- در ربع ساعت آخر وقت کلاس دکته ای از اعداد (از یک تا ده) بدون رعایت ترتیب بشاگردان بگویند و تصحیح کنند.

توپ (۱) پول

توپ پول

ب	پ

پیروز با شاپور توپ بازی کَرد. پِدَرَم بِمَن پول داد. مَردِ پیری را دیدَم پا نَداشت پولَم را باو دادَم. پَری پیشِ مَن آمَد

گیلاس برگ

گیلاس ـــــــ برگ

گ ـــــــ گ

این گیلاس با برگ است. من
شکلِ گیلاس کشیدم. آن را
بپدرم نشان دادم. او بمن
مدادِ رنگی داد. روزِ دیگر
شکل را در دبستان رنگ کردم

تاج جوراب

تاج جوراب

ج ﺟ

تاج زیبا آست. جَمشید با
ایرَج بازی کَرد. جَلال شکلِ
جوراب کشید. رَجَب آب
دَرجام کَرد. مورجان دارَد

اُردَک بُز

اُ بُ

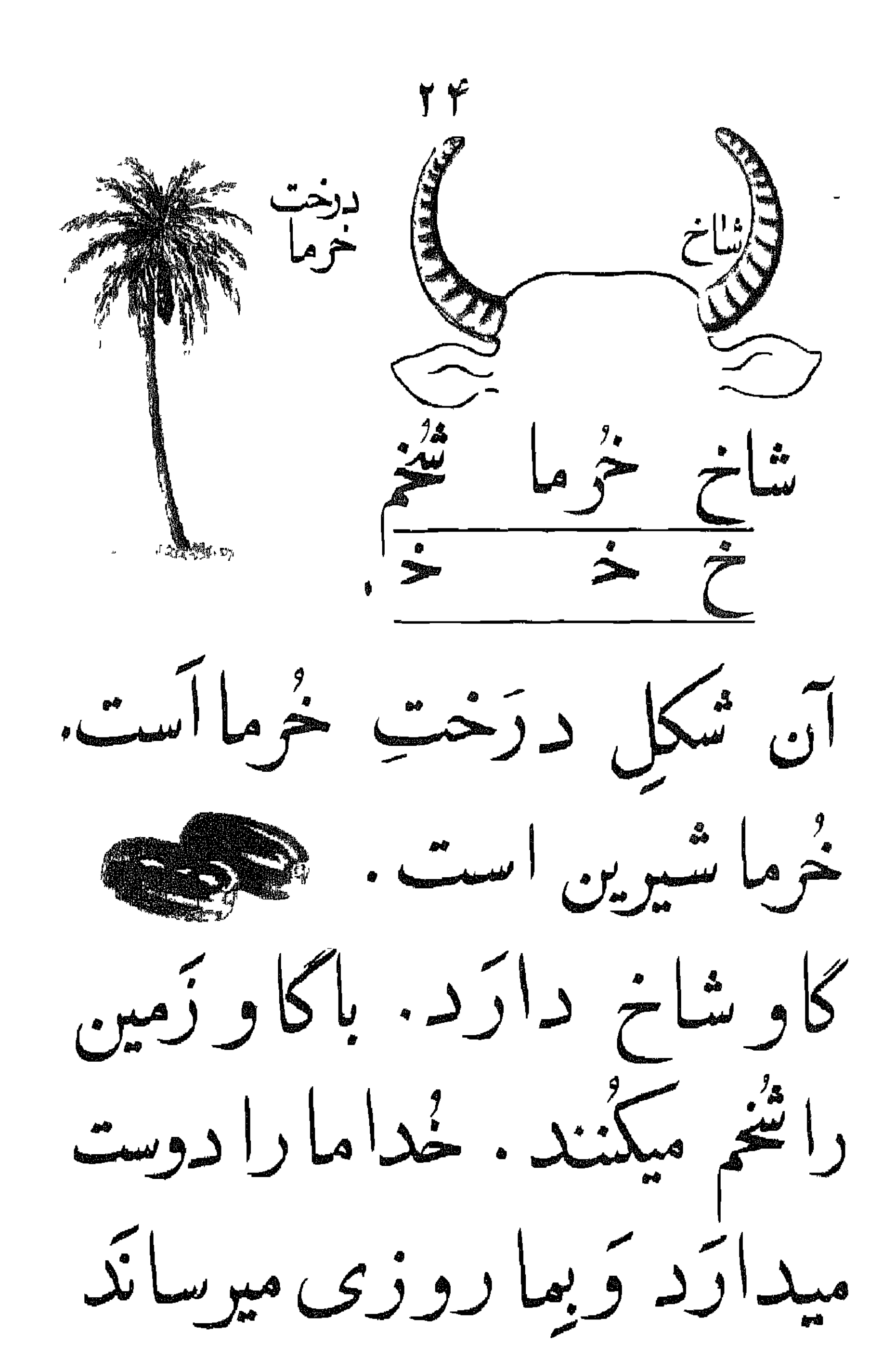
وُ

اُردَک بیشتَر دَر آب زِندِگی میکُند. بُز دُم دارَد. پوستِ بُز پُر مو اَست. گُلِ سُنبُل زیبا اَست. شُتُر سُم نَدارَد.

آب تُند شُد. اُردَک را بُرد

پس از آنکه اطفال معنی اعداد را تا ده فهمیدند آموزگاران بوسیلهٔ شکلهای ذیل و اشیاء محسوس از قبیل نخود و سنگریزه معانی اعداد بزرگتر از ده (از ۱۱ تا ۱۵) را خواهند فهمانید مخصوصاً با توجه دادن شکلها و شمردن هر یک از آنها باطفال بفهمانند که ده و یک میشود ۱۱ و ۱۱ و یک یا ۲ میشود ۱۲ وغیره بعد از آن توجه دهند که مثلاً ۱۴ یک ده با ۴ است

		۱۱
		۱۲
		۱۳
		۱۴
		۱۵

شاخ خُرما شُخم

خ خ خ

آن شکلِ درَختِ خُرما اَست.

خُرما شیرین است.

گاو شاخ دارَد. باگاو زَمین را شُخم میکُنند. خُدا ما را دوست میدارَد وَبِما روزی میرسانَد

۲۳ دَوات

و

این شَکلِ دَوات

آست. دیروز پَروین دَوات

نَداشت. پرویز دَواتَش را بِاو

داد. پَروین دَرسَش را

نوِشت. پَس اَز آن وَرزِش کَرد

کبک وَکبوتَر پَرواز میکُنند

سَماوَر. دیوار. آویزان.

ماه
بہ
ماہی

ماه مَہتاب ماہی بہ

ه ﻬ ﻫ ﻪ

دیشَب مَهتاب بود. ماه دَر
آسمان میدُرَخشید. سُهراب
وَ بَهرام باهَم در کِنار اِستَخر
بودند. ماهی ها پَهلویِ هَم دَر
آب شِنا میکَردند.

برای فهماندن معانی اعداد ۱۶ تا ۲۰ از روی شکلهای ذیل آموزگاران طبق دستور صفحهٔ ۲۱ رفتار خواهند نمود

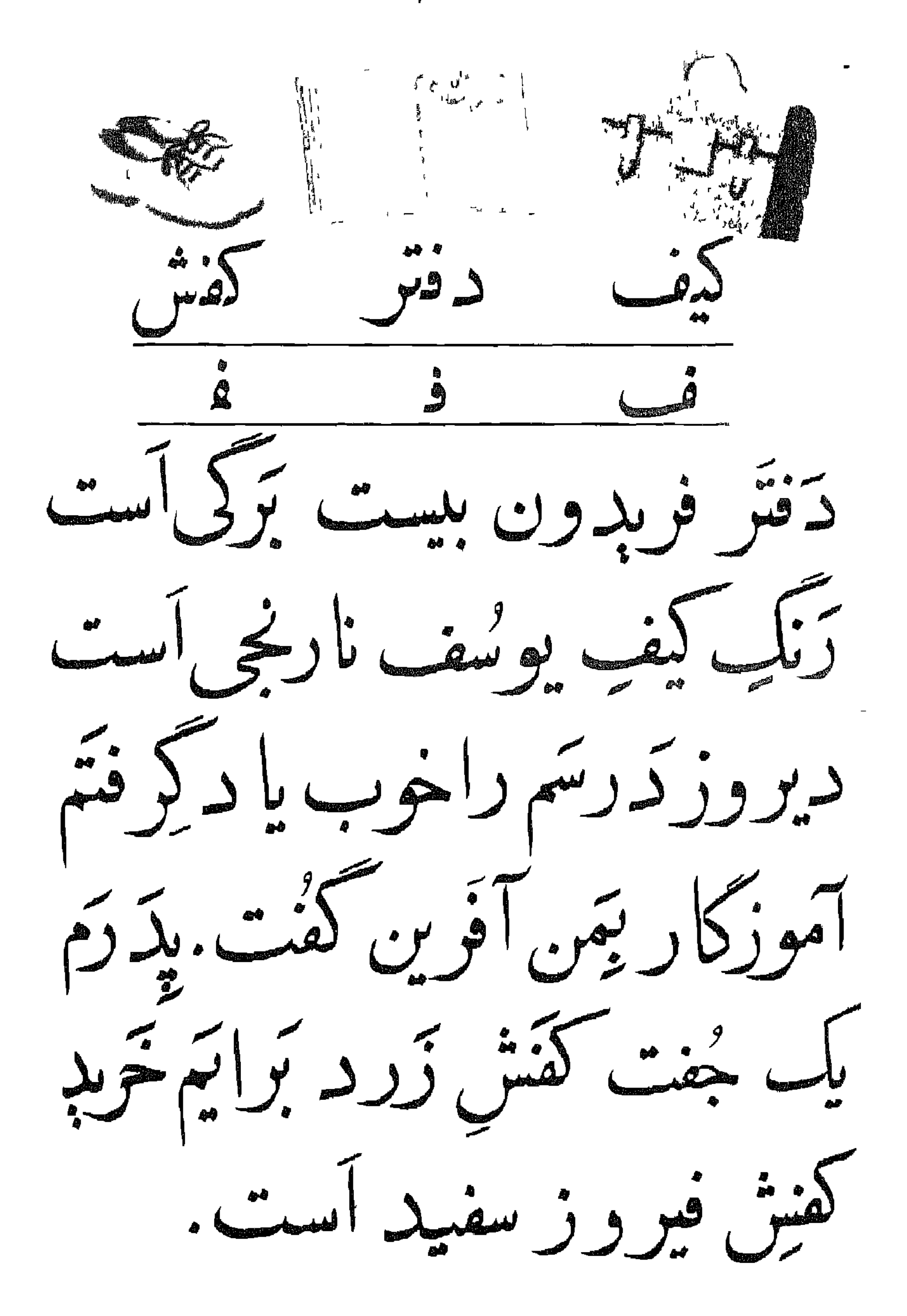
۱۶

۱۷

۱۸

۱۹

۲۰

کیف دفتر کفش

ـف فـ ـفـ

دَفتَرِ فریدون بیست بَرگی اَست

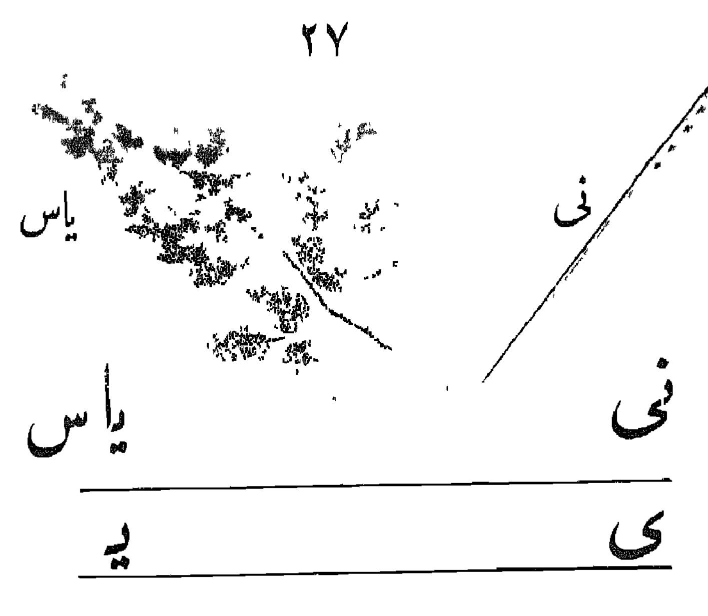
رَنگِ کیفِ یوسُف نارِنجی اَست

دیروز دَرسَم را خوب یاد گِرِفتَم

آموزگار بِمَن آفَرین گُفت. پِدَرَم

یک جُفت کَفشِ زَرد بَرایَم خَرید

کَفشِ فیروز سفید است.

نی یاس

ی یـ

یونُس خوب نَی میزَنَد. گُلِ یاس بویِ خوبی دارَد. دیروز پِدَرَم یک دَرَختِ یاس کِنارِ جویِ آب کاشت. مَن بایَد دَرسَم را دَر دَبستان یاد بِگیرَم.

قُوری بُشقاب قاشُق

قاشُق بُشقاب قوری

ق ق ق ق

ق . ق ق

قاشُق وَ بُشقاب وَ قوری را هَمه

دیده ایم. ما یک قَندانِ بُزُرگ داریم

روزِ شنبه مادَرَم دو بُشقاب وَ چهار

قاشُق خرید. تَقی وَ نَقی بَرادَرَند.

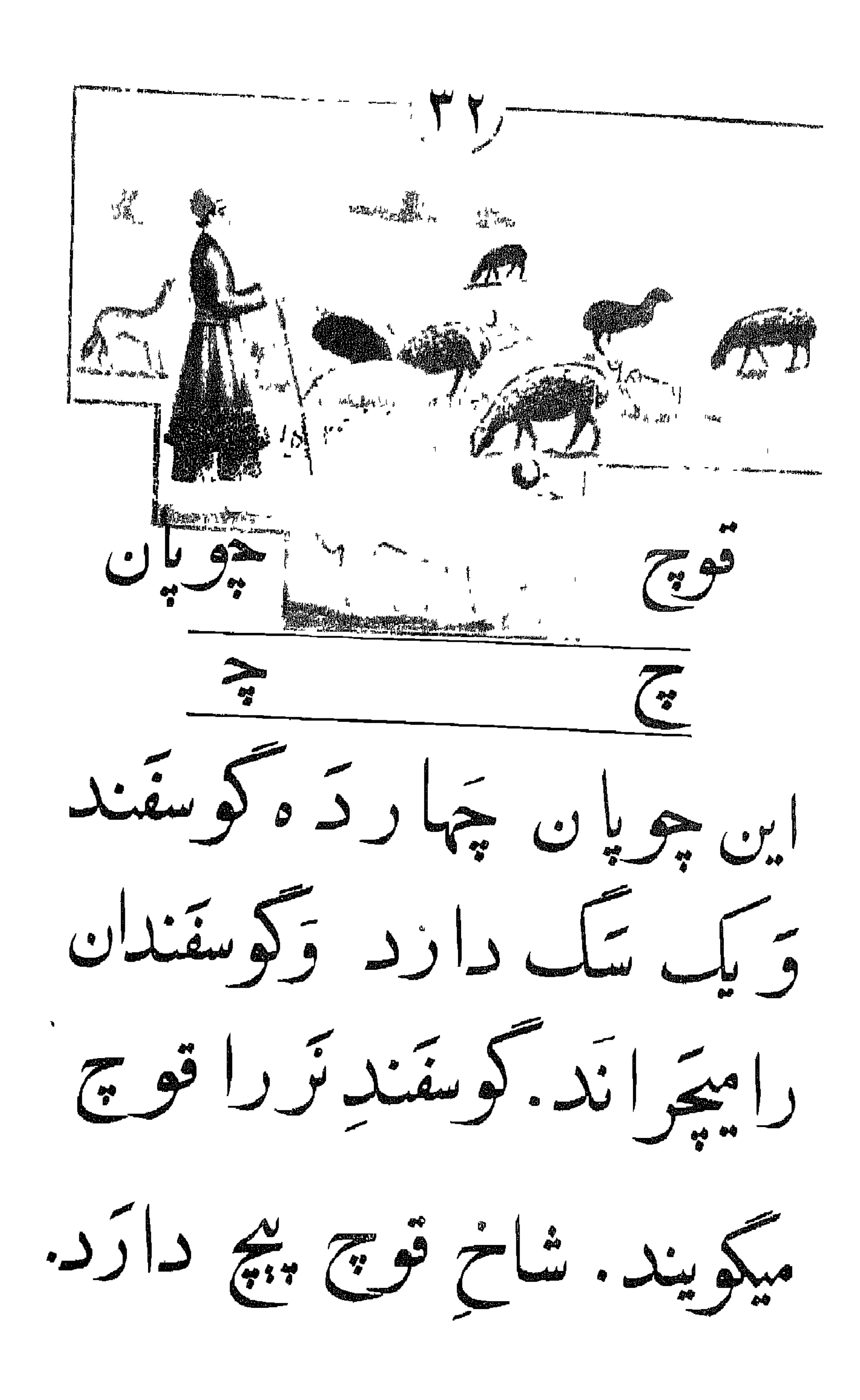
قاسِم قُرآن دارَد قُرآن کِتابِ خُدا اَست

تمرین حروف

پس از تمرین صفحهٔ ۱۴ اطفال حرفهای پ گ ش ی ه خ ف ج و
و حرکات اُ و او را خوانده اند. همانطور که در صفحه ۱۴ گفته شد برای آنکه با این
حروف و حرکات جدید اطفال بتوانند کلماتی بسازند، آموزگاران هر یک از آنان را
بپای تخته بیاورند و با کمال حوصله و مهربانی او را راهنمائی کنند تا کلماتی مانند کلمات ذیل را
بنویسند و بخوانند.

برف فیل رفتم فروش گلدان رنگ گلابی شیرین
شُستن گردو جواب جمال جارو تهران
فروردین اردیبهشت مهر دی بهمن اسفند
کاهو به اهواز شاه نماز تخت نم نمد
رُفتگر آدم بی سواد کور است. آهو. هوشنگ
مهدی زردآلو توران یخ پختن ریختن وغیره

پس از آنکه اطمینان حاصل شد که اطفال با حروف و حرکاتی که خوانده اند این قبیل کلمات را می نویسند و میخوانند آموزگاران
با ملایمت دیکته ای از کلمات خوانده شده (چه در تمرین و چه در کتاب) بهمه شاگردان خواهند گفت و اشتباهات آنها را تصحیح خواهند کرد.

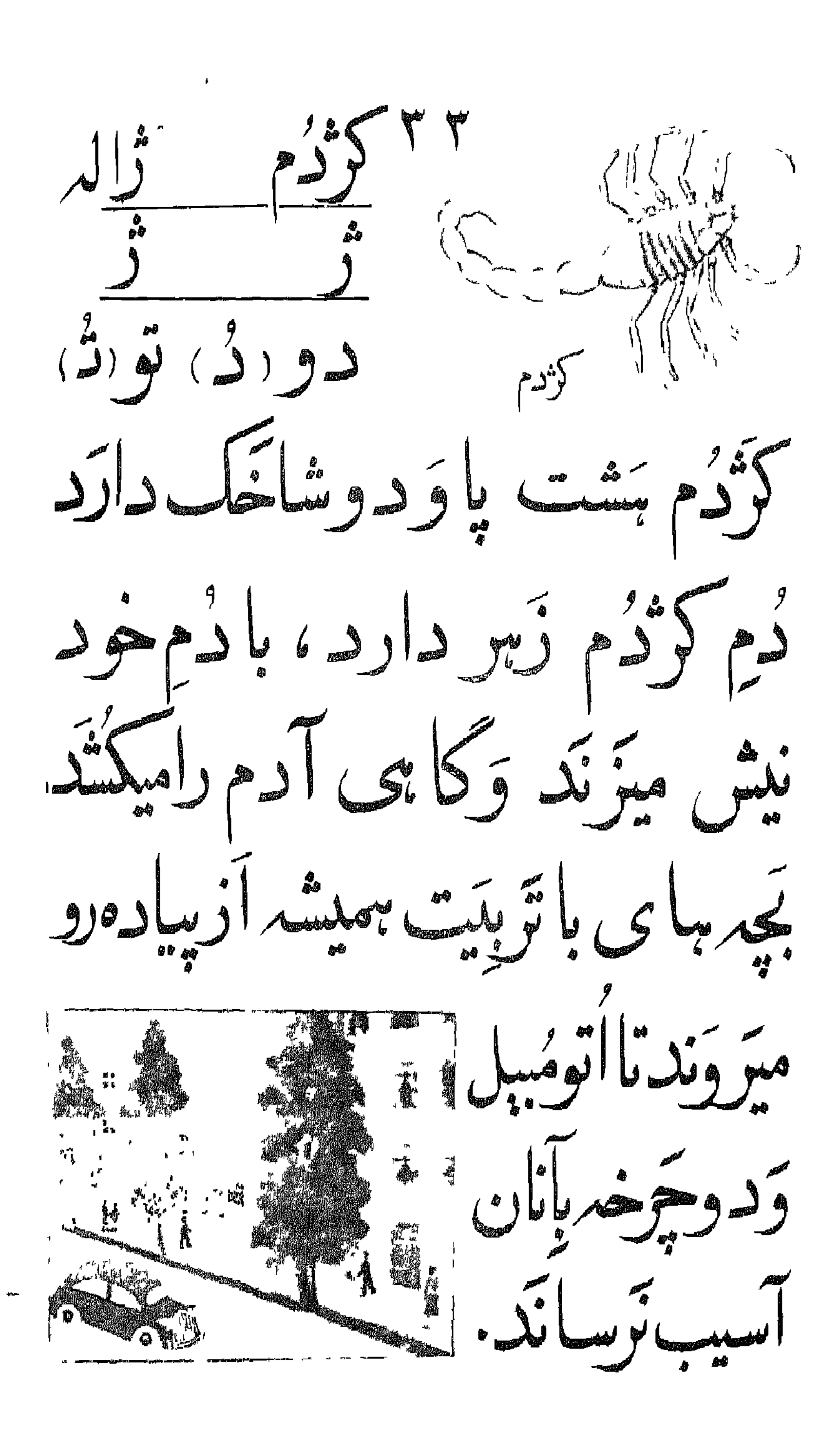
قوچ چوپان

چ چ

اين چوپان چهار دَه گوسفَند وَ يک سَگ دارد وَگوسفَندان را ميچَرانَد. گوسفَندِ نَر را قوچ ميگويند. شاخِ قوچ پيچ دارَد.

تمرین اعداد - در اینجا نمونه پرسشهائی که آموزگاران از اطفال خواهند کرد ذکر میشود:

۱- در این شکل چه می‌بینید؟ - در این مسابقهٔ دو که از همه جلوتر است؟
نفر اوّل کیست؟ نفر سوم کیست؟ آیا پروین نفر سوم است؟
۲- پرویز میگفت در دفتر کلاس پیش از اسم من اسم ۱۰ نفر نوشته شده است،
میتوانید بگوئید پرویز نفر چندم است؟
۳- دست راست و پای چپ خود را بلند کنید.
۴- در ردیفی که نشسته اید چند نفر طرف راست و چند نفر طرف چپ شما نشسته اند؟
۵- برای نوشتن مداد را بکدام دست خود میگیرید؟

۳۳ کژدُم ژالَه

ژ ژ

دو (دُ) تو (تُ)

کَژدُم هَشت پا وَ دو شاخَک دارَد

دُمِ کژدُم زَهر دارد ، با دُمِ خود

نیش میزَنَد وَ گاهی آدم رامیکُشَد

بَچه های با تَربِیَت همیشه اَز پیاده رو

میرَوَند تا اُتومبیل

وَ دوچَرخه بانان

آسیب نَرسانَند .

صادق مَنصور خَلاص

صـ	ـصـ	ص (= س)

ناصِر وَ مَنصور وَ نَصیر بِرَادَرَند

صادِق وَقتی که

آز کارخَلاص

میشَوَد دَست

وَصورَتِ خود

را با صابُون میشویَد. او دَرکارخانهٔ

پِدَرِخود میز وَ صَندَلی میسازَد

ه ـﮧ (اِ) ء (يِ) ـﮧٔ ۀ (اِيِ)

گلِ لاله دَر خانۀ ما فَراوان اَست

پَروانه که دختَر خالۀ مَن آست

یک شانۀ سُرخ بَرایَم آوَرده بود

مَن هَم یک دَسته گلِ لاله بِاو دادَم

صُبح اَحَمد مُحتَرم روح

ح ح ح ح

(ح = ہ)

اَحَمد برادَر

مُحتَرَم اَست

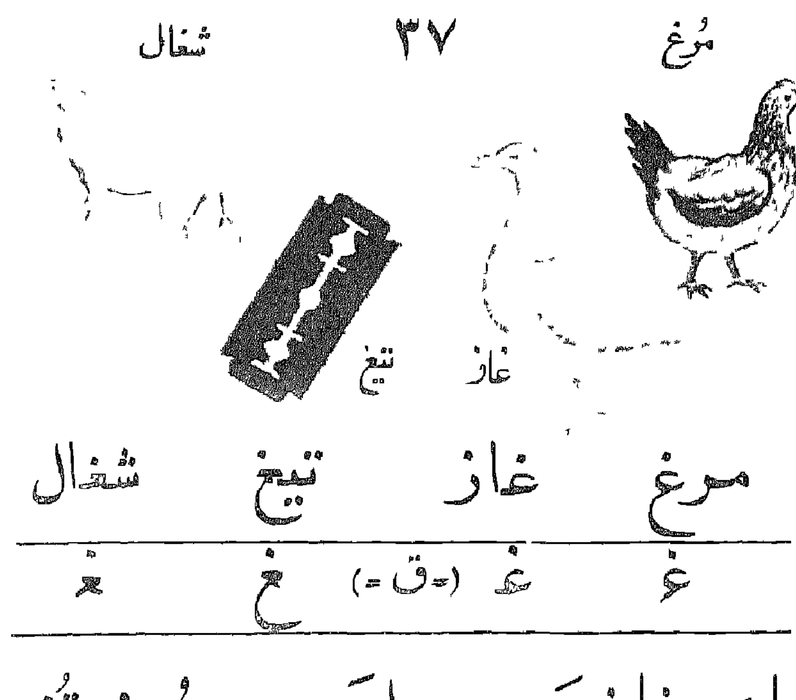
باهَم بازی

کَرده اَند

حالاَمشغولِ

شُستَن دَست وَرویِ خود هَستند

حَسَن . مَحمود . حُسَین . رَحیم . روح اَنگیز

مرغ　　غاز　　تیغ　　شغال

غـ	ـغـ (= ق)	ـغ	ـغـ

پایِ غاز پَرده دارَد . مُرغ تُخم
میکُنَد . قورباغه دَر آب شِنا میکُنَد
شُغال دُشمَنِ مُرغ وَ خُروس اَست
آنها را خَفه میکُنَد وَ میخورَد . اَصغَر
دَستِ خود را با تیغ بُرید .

ـّـ تشدید

هَرکَس کاری دارَد . قَصّاب گوشت میفُروشَد . نَجّار چوب را آرّه میکُنَد . حَمّال بار میبَرَد . کَفّاش کَفش میدوزَد . بَزّاز پارچه میفُروشد . نَقّاش نَقّاشی میکُنَد . ما بِرنج و روغَن را از بَقّال میخَریم .

تمرین اعداد ـ آموزگاران از اطفال پرسش کنند :

۱ـ در این اطاق چه می بینید ؟ ـ قفسه ها و خانه های هر قفسه را بشمارید.
هر قفسه چند طبقه دارد ؟ ـ چند خانه دارد ؟ ـ در هر خانه چند کتاب است؟
روی میز چند کتاب است ؟
از هر رنگ چند کتاب می بینید ؟ قرمز؟ آبی ؟ زرد ؟ سبز؟

۲ـ پرویز ۳ کتابچه دارد و پری ۷ تا کدام بیشتر دارد و چند تا بیشتر دارد ؟

۳ـ این عددها را بخوانید از هر دو عدد پهلوی هم کدام کوچکتر است؟

۱۹ ۱۵ ۸ ۱۶ ۱۴ ۱۷

۱۳ ۱۸ ۶ ۷ ۵

تمرین اعداد

برای آنکه اطفال مفهوم اعداد بیش از ۱۰ و کمتر از ۲۱ را بفهمند آموزگاران هر یک از آنها را از جای خود بلند خواهند کرد و بهمان ترتیب که در صفحه ۱۸ ذکر شد آنها را وا دارند که مثلاً :

۱ - اشیاء کلاس را که بیش از ده است از یک ببالا با دست گذاشتن روی آنها و با نشان دادن آنها با صدای بلند بشمرند و سایرین هم نزد خود آن اشیاء را بشمرند و با کمی فاصله از یکی دیگر از شاگردان تعداد یکی از اشیاء را که شمرده شده است بپرسند .

۲ - آموزگار و یا یکی از شاگردان چند قدم در کلاس راه میروند و سایر شاگردان نزد خود آن قدمها را بشمرند بعد آموزگار تعداد قدمها را از یکی از شاگردان بپرسد و در صورتیکه طفل اشتباه گفته باشد دیگران تصحیح میکنند در همین مورد بازی را که در صفحه ۱۸ نوشته شد در کلاس میتوان تکرار کرد یعنی یکی از اطفال آهسته بدوش یکی دیگر که چشمش بسته است میزند و از این طفل تعداد ضربه‌ها را میپرسند دیگران هم تصحیح میکنند .

در موارد فوق هر وقت طفلی عدد را صحیح جواب داد آموزگار او را وادار میکند که درشت و خوانا آن عدد را روی تخته سیاه بنویسد .

۳ - در تمرین اعداد بزرگتر از ده مثلاً با سنگ ریزه و یا نخود شاگردان را متوجه میسازند که ۱۱ یک ۱۰ است و یک ۱ و عدد شانزده یک ۱۰ است و یک ۶ وغیره .

ظ (=ز)

مَن نامِ این ظَرفها را میدانَم . لیوان
ظَرفِ آبخوری وَ قَندان ظَرفِ قَند
اَست . نَمَکدان ظَرفِ نَمَک وَ گُلدان
ظَرفِ گُل اَست . پیغَمبَرِ ما فَرموده اَست
مُسَلمان باید نَظیف باشَد . ما وَقتی اَز
هَم جُدا میشَویم خُدا حافِظی میکُنیم .

خواندَن . خواهَر. خواهِش. خوار.
خواب. رَختخواب . خویش. میخواهَد

صِدّیقه خواهَرِ رِضا اَست. میخواست
دَرسَش را حاضِر کُنَد . با بَرادَرِ خویش
دو صَفحه کِتاب خواند خوابَش گِرِفت
اَمّا تا دَرسَش را تَمام نَکَرد نَخوابید

ض ض ـ ﺫ ـ ظ

ضاد ﺫِ ظا

رِضا مَریض آست . سَرما خورده
بود ناپَرهیزی کَرد. مَرَضِ او سَخت
شُد . پِزِشک اورا دید. نُسخه نِوشت
وگُفت که نَباید چیزهای ضَرَردار بِخورَد

درس حساب

پرویز ۲۰ گردو داشت مادرش ۱۰ گردوی دیگر باو داد پرویز این ده گردو را یک یک روی ۲۰ گردوی خود گذاشت و با کومک مادرش اینطور شمرد:

بیست و یک بیست و دو بیست و سه بیست و چهار بیست و پنج بیست و شش بیست و هفت بیست و هشت بیست و نه سی

بعد از آنکه پرویز شمردن گردوها را از ۲۰ تا سی خوب یاد گرفت مادرش نوشتن عددهای ۲۰ تا سی را اینطور باو یاد داد:

۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ و ۳۰

از سی ببالا را اینطور میشماریم و اینطور مینویسیم:

سی و یک ۳۱ - سی و دو ۳۲ - سی و سه ۳۳ - سی و چهار ۳۴ - سی و پنج ۳۵ - سی و شش ۳۶ - سی و هفت ۳۷ سی و هشت ۳۸ - سی و نه ۳۹ - چهل ۴۰

تمرین حروف

۱ - [illegible] تمرین [illegible] گفته شد آموزگاران هر یک از اطفال را پای تخته بیاورند [illegible]
[illegible] کلمات [illegible] حروفی که تاکنون خوانده اند بنویسید و یا کلمه و جمله تازه ای را از شاگردان
روی تخته سیاه [illegible] بنویسند [illegible] از خواندن آن کنند. کلمات و جمله های زیر که [illegible] بکار برده

مرغابی - غروب - زاغ کلاغ - باغ - دوغ - نماز مغرب - کاظم - نظ
ظلم - ظهر - [illegible] باید تمیز و پاکیزه باشد - ما ناظم خود را احترام میکنیم
[illegible] باقر - لقب - ترقی - برق - باقلا - بوق
قالی قلب [illegible] روزهای هفته را غیر از جمعه گویند
اطفال [illegible] صبر - صاف - صفر - اصغر - صاحب
پیغمبر [illegible] حبیب - مظفر - حمید - فرخ [illegible]
[illegible] کلمات.

۲ - از کلمات [illegible] کتاب و یا در تمرینها خوانده اند برای دیکته
به همه شاگردان [illegible] اشتباهات آنها را تصحیح و به آنها گوشزد کنند که چند بار
بنویسند.

شُجاع علی مُعَلّم وسیع

ع ع ع ع

شَبِ چهارشَنبه سوری بچه‌ها از

رویِ شُعلهٔ آتش میپَریدَند وَمیگُفتَند

سُرخیِ تو از من زَردیِ مَن از تو

ط = ت

اینجا جَنگَل است .

طوطی بَرایِ مُرغان

قِصّه میگوید طاووس هَم دَر یک

طَرَف نِشَسته اَست وَگوش میدَهَد.

طاووس.طوطی. طاس.طَشت.طَیّاره.

۵۰
تمرین حساب

۱- هوشنگ دَه تا بادام داشت آنها را ۲ تا ۲ تا اینطور شُمُرد: ۲، ۴، ۶، ۸، ۱۰

اگر هوشنگ ۲ بادام بیشتر میداشت میدانید دارای چند بادام میشُد؟

دوازده را اینطور مینویسیم: ۱۲

پس ۱۲ یعنی ۱۰ و ۲ همینطور ۱۵ یعنی ۱۰ و ۵ و ۱۷ یعنی ۷ و ۱۰.

حالا بگوئید ۱۴ یعنی ۱۰ و چند؟ ۱۱ یعنی یک و چند؟ ۱۹ یعنی ۹ و چند؟

۱۳ یعنی ده و چند؟ ۱۶ یعنی ده و چند؟ ۱۸ یعنی هشت و چند؟

۲- دراین شکل دو ردیف ●●●●●●●●●●

مهره است مهره های هرردیف ●●●●●●●●●●

رابشمارید می بینید که هرردیف ده مهره دارد و دو ردیف رویهم ۲۰ مهره میشود پس ۲۰ تا

دو تا ۱۰ تا است

۲۵ مداد یعنی ۲۰ مداد و ۵ مداد ۲۷ یعنی ۷ و ۲۰، حالا بگوئید:

۲۳ یعنی ۳ و چند؟ ۲۸ یعنی ۸ و چند؟ ۲۷ یعنی ۲۰ و چند؟

۲۴ یعنی ۴ و چند؟ ۲۹ یعنی ۲۰ و چند؟ ۲۱ یعنی ۱ و چند؟

حَیاطِ مَدرسهٔ ما وَسیع وَبُزُرگ اَست

ما هَر روز با مُعَلِّمِ خویش وَرزِش میکُنیم

روزِ عید با پِدَر وَمادَر وعَمّه هایَم دَر

خانهٔ عَمویَم بِمِهمانی دَعوَت داشتیم

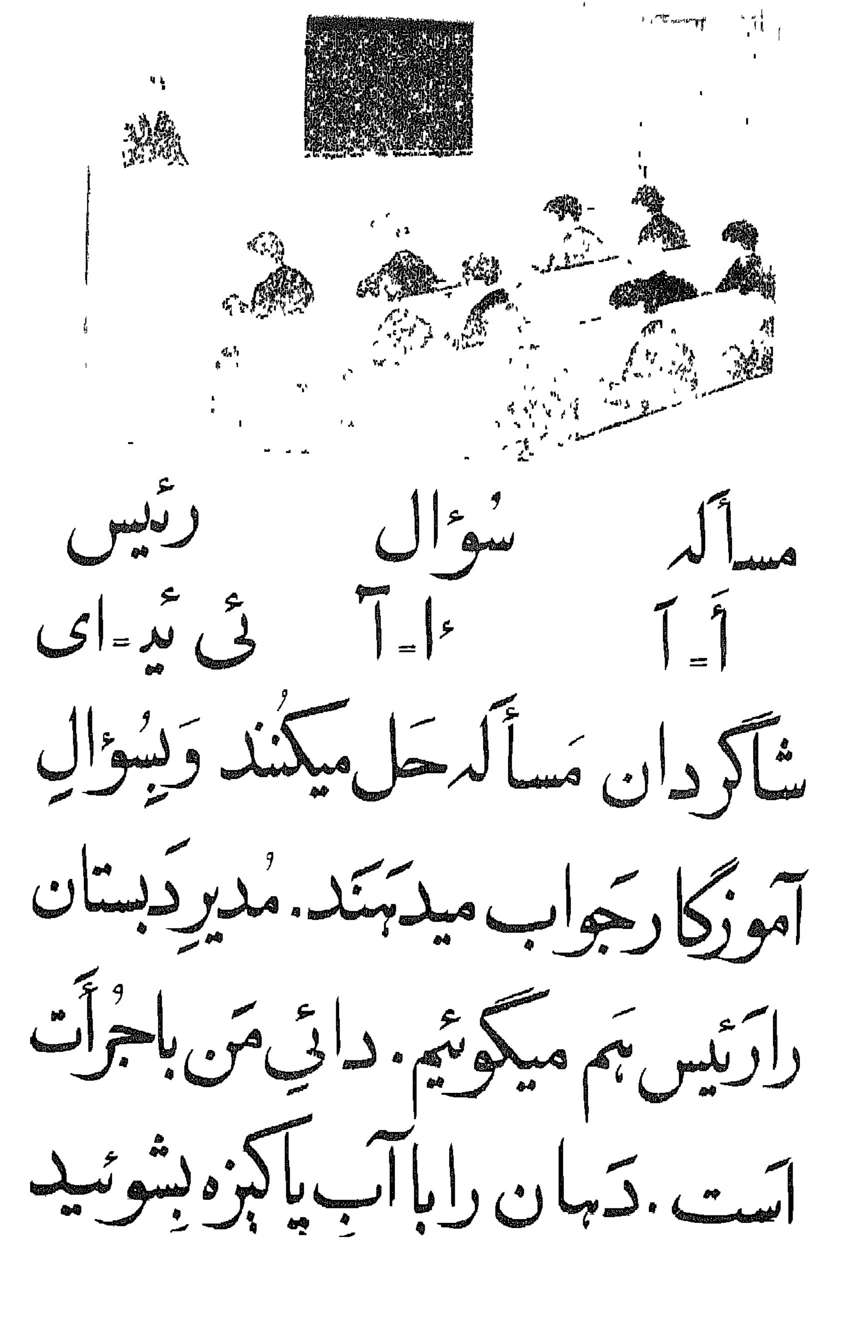
تا سه ساعَت بَعد اَز ظُهر آنجا بودیم

عَصر هَم با پِسَر عَموهایَم عَبّاس وَجَعفَر

وَعَلی بِگَردِش رَفتیم . دَر راه عِفَّت

وَعِصمَت خواهَرانِ مَن هَم بِما رَسیدَند

عِفَّت یک جَعبه شیرینی هَم آوَرده بود .

مسأله　　　سؤال　　　رئیس

أ = آ　　　ءا = آ　　　ئ ئد = ای

شاگردان مَسأله حل میکنند وَ بِسؤالِ
آموزگار جَواب میدهَند. مُدیرِ دَبستان
را رَئیس هَم میگوئیم. دائیِ مَن با جُرأَت
است. دَهان را با آبِ پاکیزه بِشوئید

ث = س ص

ثِ سین صاد

ثُریّا کیومَرث

ثُ ث

ثُرَیّا دُختَرِ مِهرَبانی اَست . هَرچه پول
بِدَستَش میآید دَر راهِ خُدا بِفَقیر میدَهَد
ومیگوید ثَواب دارَد . او بِسیار پاکیزه اَست
وَلِباسِ خود را کَثیف نَمیکُنَد .

کیومرث برادرِ کوچکِ ثُرَیّا اَست . او هَم
مثلِ ثُریّا پاکیزه و مهربان میباشَد .

قبلاً . مثلاً . معمولاً . غالباً . فوراً اتّفاقاً

لاً = لَن باً = بَن راً = رَن قاً = قَن

ناصِر معمولاً روزهایِ جُمعه با پدر و مادر
وخواهرِ کوچکش که زُهره نام دارد بگردش
میرود . یک روز جمعه بباغی در خارِج
شهر رفتند . صاحِبِ باغ قبلاً فرش وسماور
وناهار برایِ آنان فراهم کرده بود . آن باغ
درختِ میوهٔ بسیار داشت و میوهٔ آن
درختان غالباً رسیده بود مثلاً سیبهایِ

درس حساب

۱- مریم برادرِ خود سیروس گفت ببین چند هواپیما در آسمان است . سیروس جواب داد ۳ هواپیما . مریم گفت دُرُست نگاه کن یک هواپیمای دیگر هم جلو آنها است آنرا ندیدی . سیروس دید درست میگوید ۴ تا است - ۳ و ۱ میشود ۴ . این طور مینویسیم

$$\begin{array}{r}3\\+1\\\hline 4\end{array}$$

(+) یعنی وَ ۱ و ۳ هم ۴ میشود :

$$\begin{array}{r}1\\+3\\\hline 4\end{array}$$

۲- فرشته ۴ ریال داشت پدرش ۱ ریال دیگر باو داد و از او پرسید حالا چند ریال داری ؟ جواب داد ۵ ریال .

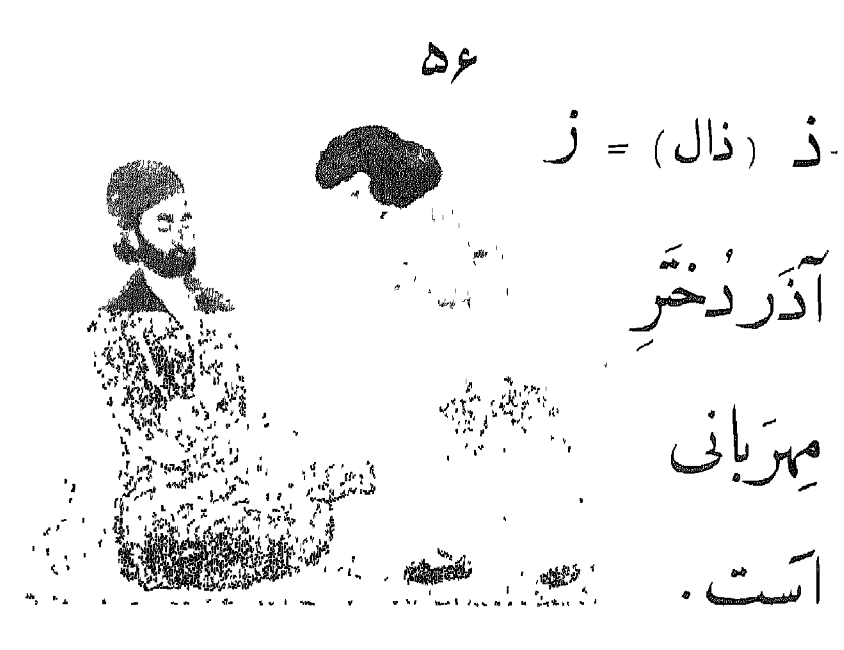
۴ و ۱ میشود ۵ و اینطور مینویسیم

$$\begin{array}{r}4\\+1\\\hline 5\end{array}$$

۱ و ۴ هم ۵ میشود :

$$\begin{array}{r}1\\+4\\\hline 5\end{array}$$

ذ (ذال) = ز

آذَر دُختَرِ مِهرَبانی اَست.

هَمیشه بیچارگان را کومَک میکند وَ اَز این کار لَذَّت میبَرَد. روزی فَقیرِ کوری را دید بِخانه آمد. اَز غَذایِ لَذیذی که مادَرَش پُخته بود بُرد وَ باو داد.

آذَر هیچوَقت حَیوانات را اَذیَّت نَمیکُنَد

سُرخِ آن پای درخت ریخته بود.

زُهره تا چشمش بِآن سیبها

اُفتاد فوراً یک سیب برداشت

وخواست بِخورَد ناصِر باو گُفت ما نَباید

بِچیزی که مالِ خودِمان نیست بی اِجازهٔ

صاحبِ آن دَست بِزَنیم.

نام بَعضی اَز پِسران مُصطَفیٰ مُرتَضیٰ عیسیٰ

موسیٰ و یَحییٰ اَست وَنامِ بعضی اَز دُختران کُبریٰ

وَصُغریٰ. اِسماعیل را این طور هَم مینویسند اِسمٰعیل

نام این حرفها را از بر کنید

ص ص صاد
ض ض ضاد
ط ط طا
ظ ظ ظا
ع ع عَین
غ غ غَین
ف ف فِ
ق ق قاف

ک ک کاف
گ گ گاف
ل ل لام
م م میم
ن ن نون
و و واو
ه ه هِ
ی ی یِ

نامِ این حرفها را از بر کنید

ا ا اَلِف — خ خ خِ

ب ب بِ — د د دال

پ پ پِ — ذ ذ ذال

ت ت تِ — ر ر رِ

ث ث ثِ — ز ز زِ

ج ج جیم — ژ ژ ژِ

چ چ چِ — س س سین

ح ح حِ — ش ش شین

درس حساب

۱- مَریَم با ۵ گُلِ سُرخ و یک گُلِ سفید یک دَسته گُل دُرست کرده است.

این دسته گل چند گل دارد؟

۵ و ۱ میشود ۶ : $\begin{array}{r}5\\+1\\\hline 6\end{array}$

۱ و ۵ هم ۶ میشود : $\begin{array}{r}1\\+5\\\hline 6\end{array}$

۲- ۷ ریال وَ ۱ ریال ۸ ریال میشود وَ اینطور مینویسیم $\begin{array}{r}7\\+1\\\hline 8\end{array}$ و میگوئیم ۱ ریال را با ۷ ریال جمع کرده ایم.

همچنین اگر ۷ ریال را با یک ریال جَمع کنیم باز ۸ ریال میشود : $\begin{array}{r}1\\+7\\\hline 8\end{array}$

$\begin{array}{r}5\\+1\end{array}$ یعنی ۱ را با ۵ جمع کنیم. $\begin{array}{r}1\\+4\end{array}$ یعنی ۴ را با ۱ جمع کنیم.

۳- کاوس ۸ دفترچه داشت پدرش ۱ دفترچه دیگر برای او خرید، حالا چند دَفترچه دارد؟

۴- اَکبر سالِ پیش که بِدبستان آمد ۶ سال داشت حالا چند سال دارد؟

۵- این جدول را باید خوب اَز بَر داشته باشید. (*)

۱	۵	۷	۳	۶	۸	۴	۲	۹
۱+	۱+	۱+	۱+	۱+	۱+	۱+	۱+	۱+
۲	۶	۸	۴	۷	۹	۵	۳	۱۰

(*) آموزگاران با سؤالاتی از قبیل ۸ و ۱ چند تا میشود؟ یا ۱ و ۵ چند تا میشود؟ و غیره سعی خواهند نمود که جمع اعداد (تا ۹) را اطفال [illegible] منظور را یافته اند در سر حد شمردن دارند.

تمرین حساب

۱- این ۳ رَدیف گُل را بِشمارید و بگوئید هَر رَدیف چَند گُل دارد و در سه رَدیف چندتا گل است؟

رَنگِ این گُلها چیست؟

۲- ۳۰ تا چند تا ده است؟

۳- اگر در شکلِ بالا ۴ گل بیشتر داشتیم ۳۴ گل میشُد.

۳۴ یعنی ۴ و ۳۰ حالا بگوئید:

۳۶ یعنی ۳۰ و چند؟ ۳۸ یعنی ۸ و چند؟ ۳۵ یعنی ۵ و چند؟

۳۲ یعنی ۳۰ و چند؟ ۳۹ یعنی نُه و چند؟ ۳۳ یعنی ۳ و چند؟

۴- اَحمَد دَه ریال داشت ۸ ریال هم پِدَرَش با و داد حالا چند ریال دارد؟

۵- ۳۸ ریال چند ریال بیشتر از ۳۰ ریال است؟

سنگ نپران

آهای آهای ای بچه جان توی کوچه سنگ نپران

سنگ بزنی سر میشکنی خدا نکرده ناگهان

مخر برای خود ستم سنگ نپران سنگ نپران

خدا - پیغمبر - امام

خدا یکی است . ما خدا را می پرستیم . پیغمبر ما حضرت محمد (ص) است

پیغمبر را رسول هم میگویند . حضرت زهرا دختر حضرت رسول است

ما دوازده امام داریم (*)

(*) آموزگاران شفاهاً اسامی ائمه (ع) را بدانش آموزان یاد بدهند .

تمرین حروف

۱- وقتی درس باینجا رسید بهمانطریق که قبلاً درمورد تمرینهای حروف گفته شد، آموزگاران یک یک اطفال را بپای تخته بیاورند و آنها را کومک کنند که کلمات وجمله های تازه از حروفی که تاکنون خوانده اند روی تخته سیاه بنویسند ویا این قبیل کلمات وجمله ها را درشت روی تخته سیاه بنویسند واطفال را وادار بخواندن آنها کنند .

این قبیل کلمات وجمله ها را ممکن است برای تمرین بکار برد :

طبل طناب شتر پرطاقت است قاطر خیّاط
ابوطالب مخلوط طلب طوفان ایران وطن
عزیز ما است سلطان عروس عدل دروغ
گفتن بزرگترین عیب است معلّم سعدی شاعر

۲- پس از آنکه اطفال نوشتن وخواندن این کلمات را خوب یاد گرفتند آموزگاران دیکته ای از کلمات خوانده شده بآرامی بآنها خواهند گفت وآنان را وادار خواهند کرد که اشتباهات خود را چند بار بنویسند .

مَن پسرم

مَن که از گُلِ بهترم   پسرم من پسرم

حرفهای مادرم   نرود از نظرم

در دبستان همه را   مُحترم میشُمرم

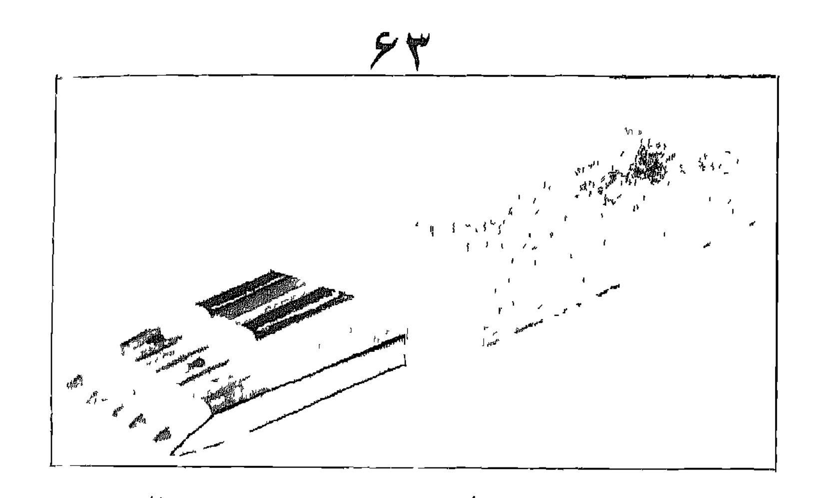
از خوش اخلاقیِ مَن   هست راضی پدرم

مَن دُخترم

بچه‌ها مَن دُخترم   در خوش زبانی نوبرم

در خانه داری ماهِرم   شریکِ کارِ مادرم

چهرهٔ شادِ مَن ببین   شیرین بمثلِ شکرم

سُرخ زَرد آبی سَبز سیاه سفید

دیروز مَن یک نَقّاشی خوب کرده بودَم
پِدَرَم یک جعبه مِداد رَنگی بِمَن جایزه
داد. آن جعبه دو رَدیف مِداد داشت
دَر هر رَدیف شِش مِداد رَنگی بود. مِدادهای
یک رَدیف سُرخ زَرد آبی پُررَنگ سَبز
سیاه وَ سفید بود و مدادهای ردیف دیگر
خاکستری قهوه‌ای نارنجی آبی بَنَفش سرخِ پررنگ

۶۶

درس حساب

۱- در این شکل چند گلابی است؟

می بینید ۵ تا است ۳ تای آن طرفِ چپ و ۲ تای دیگر طرف راست .

۳ و ۲ ۵ میشود ۲ و ۳ هم ۵ میشود :

$$\begin{array}{r} ۳ \\ +۲ \\ \hline ۵ \end{array} \quad و \quad \begin{array}{r} ۲ \\ +۳ \\ \hline ۵ \end{array}$$

۲- این جدول را باید خوب ازبر کنید : (*)

۷	۶	۱	۲	۸	۵	۴	۳
+۲	+۲	+۲	+۲	+۲	+۲	+۲	+۲
۹	۸	۳	۴	۱۰	۷	۶	۵

۳- پدرِ نسرین ۲ گردو در دستِ راستِ نسرین گذاشت و ۲ گردو در دستِ چپِ او پس نسرین چند گردو دارد ؟

۴- احمد ۷ ریال در قلکِ خود داشت برادرش ۲ ریال بیشتر از او داشت برادرش چند ریال داشت ؟

۵- از ۱۹ تا ۱ بشمارید (* *)

۶- روزِ جمعه در خانهٔ ما ۶ پسر و ۲ دختر بازی میکردند همه با هم چند نفر میشدند ؟

(*) آموزگاران در این جا نیز بتوضیح ذیل صفحه ۶۰ توجه خواهند داشت

(**) آموزگاران طفل را وادارند که از ۵ به پائین هم وارونه بشمارند و تمرین یاد کنند تا آنکه هیچیک در وارون شمردن وقفه ای نداشته باشند

درس حساب

مهری چهار دفتره ۱۰ برگی را بهم دوخت یک دفتر چهل برگی شد. بعد یک دفتر بیست برگی با آن دوخت آنوقت خواست بداند دفترش چند برگی شده است. برگهای دفتر را از چهل ببالا اینطور شمرد: چهل و یک چهل و دو چهل و سه چهل و چهار چهل و پنج چهل و شش چهل و هفت چهل و هشت چهل و نه پنجاه پنجاه و یک پنجاه و دو پنجاه و سه پنجاه و چهار پنجاه و پنج پنجاه و شش پنجاه و هفت پنجاه و هشت پنجاه و نه شصت.

بعد برگهای بعد از ۴۰ را که شماره نگذاشته بود اینطور نمره گذاری کرد:

۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵
۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰
۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵
۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰

بنابراین دفتر مهری شصت برگی است.

درس حساب

اکبر در قلکِ خود ۶۰ ریال داشت پدرش ۲۰ عدد یکریالی باو داد تا در قلکش بریزد.
اکبر که میدانست ۶۰ ریال در قلک دارد یک یک این یکریالیها را در قلک میانداخت
و با خود اینطور میشمرد :

شصت و یک شصت و دو شصت و سه شصت و چهار شصت و پنج شصت و شش
شصت و هفت شصت و هشت شصت و نه هفتاد هفتاد و یک هفتاد و دو هفتاد
و سه هفتاد و چهار هفتاد و پنج هفتاد و شش هفتاد و هفت هفتاد و هشت هفتاد و نه هشتاد.

از شصت و یک تا هشتاد را اینطور مینویسند :

۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰

۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰

تمرین : ۱- از هشتاد بچهل را وارونه بشمارید (*)

تمرین : ۲- جواب این پرسشها را بگوئید : ۶۵ یعنی ۶۰ و چند؟ ۷۸ یعنی ۸ و چند؟
۶۹ یعنی ۹ و چند؟ ۷۳ یعنی ۳ و چند؟ ۶۶ یعنی شصت و چند؟ ۷۹ یعنی هفتاد و چند؟
۷۱ یعنی یک و چند؟ ۶۸ یعنی شصت و چند؟ ۷۷ یعنی هفت و چند؟ ۶۱ یعنی یک و چند؟

(*) آموزگاران شاگردان را وادارند که این تمرین را زیاد تکرار کنند بطوری که در شمارش هیچ وقفه‌ای نداشته باشند.

دستهٔ گل

درفصلِ بهار گُل فراوان است .

در باغچهٔ خانهٔ مَریَم گلهایِ زیبا کاشته اند .

مریم هر روز علفهای هرزهٔ تویِ باغچه را میکَند و صُبح

وعَصر مُرتّباً بِگلها آب میدهد .

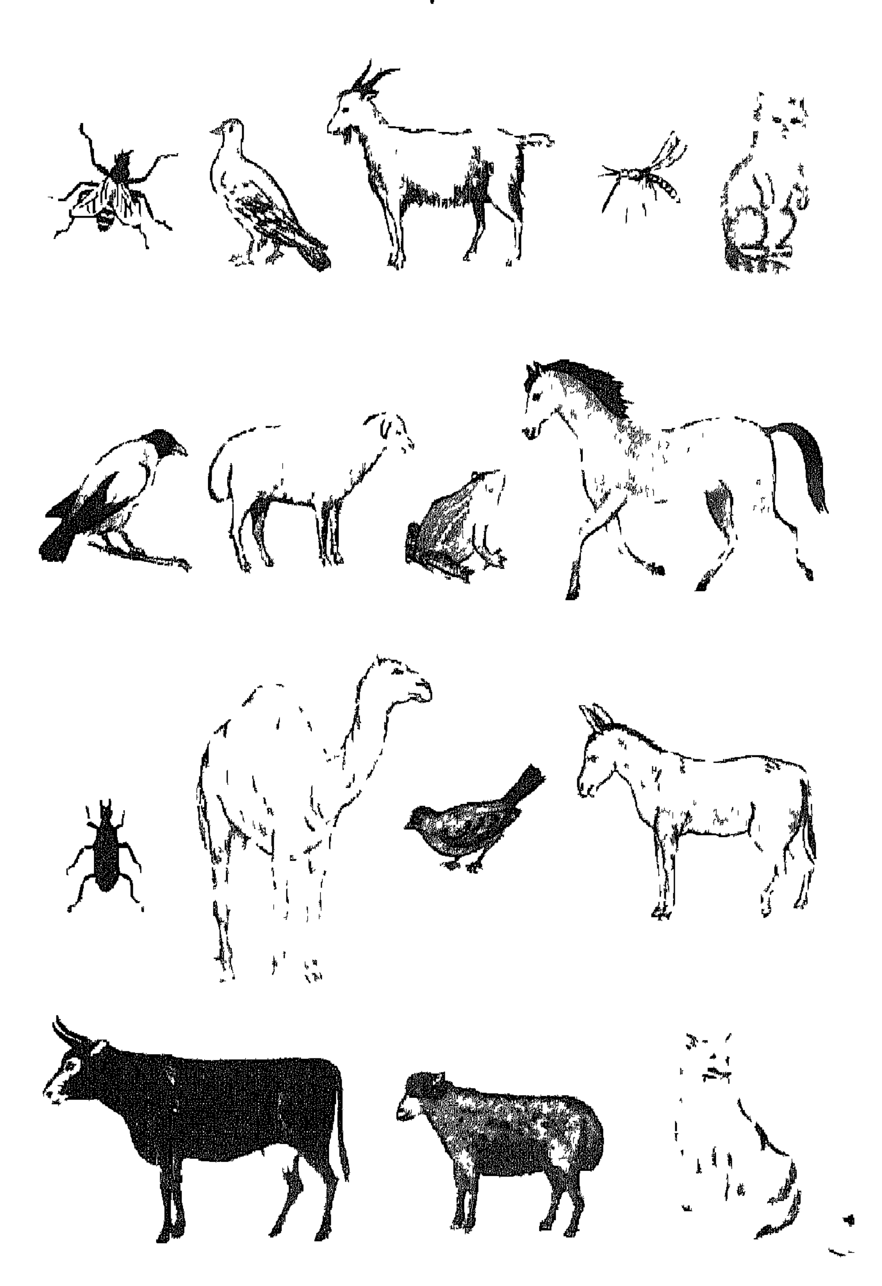
یک روز عید مریم دو گلِ سُرخ و سه گلِ بَنفش و چهار گلِ سفید و

پنج گلِ زرد چید و دَسته گُلِ قشنگی درست کرد و برای عمّه اش بُرد .

عمّه اش از مِهربانی و تَربیتِ مَریَم خوشحال گشت و او را بوسید

و یک جعبه شیرینی با و عیدی داد .

V.

خوراک حیوانها

گاو و گوسفند و شُتر و اَسب و اُلاغ عَلَف میخورَند. میگویند که این حیوانها علف خوارهستند. اَمّا گربه و سَگ عَلَف نَمیخورَند آنها گوشت میخورَند. کَلاغ و گُنجشک و کبوتَر و بیشتر پَرَندگان دانه میخورَند. مَگَس و پَشه بیشتر در جاهای کَثیف زندگی میکنند. اَگَر روی بدن انسان بِنشینند مُمکن است انسانرا مَریض کُنَند. پَس ما باید اُطاق وَخانه و کوچه را بِسیار پاکیزه نِگاه داریم و این جانوران موذی را هَم اَز بَین بِبَریم.

ازحیوانهائی که درشکل مقابل می بینید کُدامیک فایده اش برای انسان زیادتراست؟
کُدام را بیشتر دوست دارید؟

نام هَریک ازاین حَیوانهارا در دفترخود بنویسید.

درس حساب

۱- کریم چوپان است . هر روز یک گله گوسفند را بچرا میبرد در آن گله هشتاد گوسفند بود یکروز چوپانی دیگر از او خواهش کرد که بیست گوسفند او را هم بچرا ببرد . کریم گوسفندان او را هم برد .

در بین راه خواست همه گوسفندان را بشمرد آنها را از هشتاد به بالا اینطور شمرد :

هشتاد و یک هشتاد و دو هشتاد و سه هشتاد و چهار هشتاد و پنج هشتاد و شش هشتاد و هفت هشتاد و هشت هشتاد و نه نود نود و یک نود و دو نود و سه نود و چهار نود و پنج

نود و شش نود و هفت نود و هشت نود و نه صد .

از هشتاد تا صد را اینطور مینویسیم :

۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲

۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲- تمرین : ۱- از ۱۰ تا ۴۰ را ۲ تا ۲ تا اینطور بشمارید : ۱۲ ، ۱۴ ، ۴۰

۲- از ۱۱ تا ۴۱ را ۲ تا ۲ تا اینطور بشمارید: ۱۱ ، ۱۳ ، ۴۱

۳- از ۴۰ تا ۷۰ را ۲ تا ۲ تا بشمارید

۴- آیا میتوانید از ۴۱ تا ۶۱ را ۲ تا ۲ تا بشمارید ؟

۸- از ۷۰ تا ۱۰۰ را ۲ تا ۲ تا بشمارید .

درس حساب

۱- از روی این شکل

بگوئید ۴ و ۳ چند میشود ؟ ۳ و ۴ چند میشود ؟ (*)

۲- این دو جدول جمع را خوب از بر کنید .

۶	۴	۲	۷	۱	۳	۵
۳+	۳+	۳+	۳+	۳+	۳+	۳+
۹	۷	۵	۱۰	۴	۶	۸

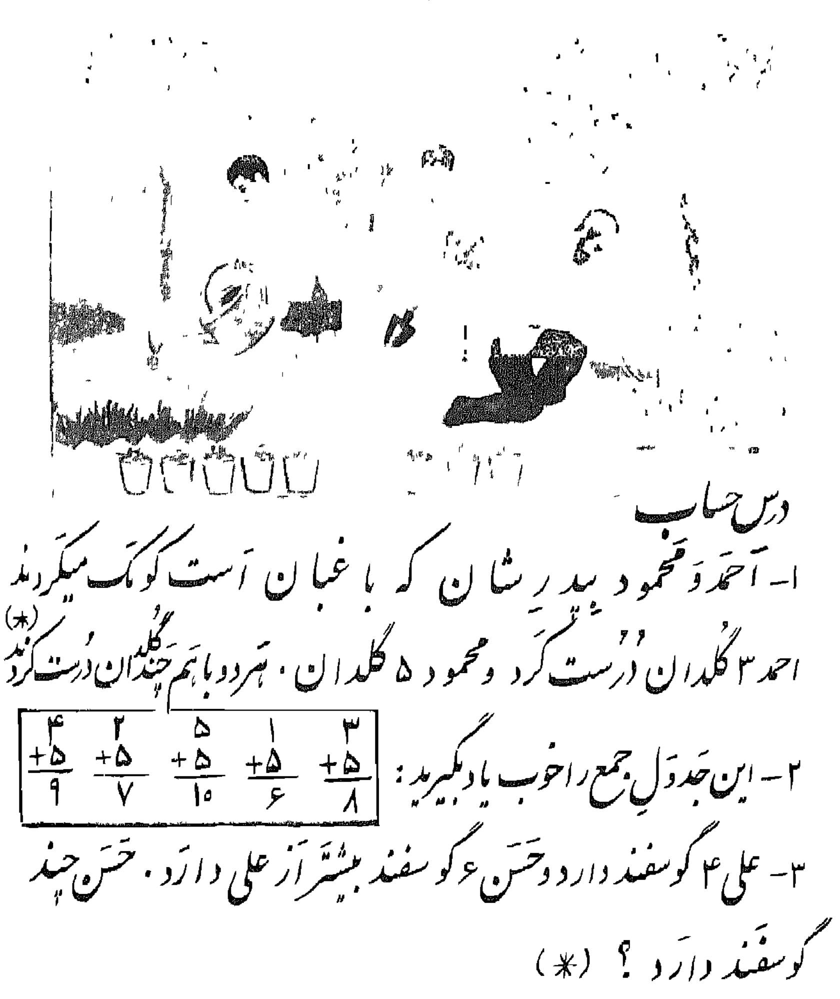
۴	۵	۲	۶	۳	۱
۴+	۴+	۴+	۴+	۴+	۴+
۸	۹	۶	۱۰	۷	۵

۳- در یک طرف میز آموزگار دو کتاب است و در طرف دیگر ۴ کت

چند کتاب روی میز آموزگار است ؟

۴- ۶ پسر و ۳ دختر با اتوبوسی بدبستان آمدند میتوانید بگوئید با این اتوبوس چند بچه بدبستان آمدند ؟

(*) آموزگاران بهمین ترتیب جمع ۳ را با تمام عددهای از ۱ تا ۷ بیاموزند همچنین جمع عدد ۴ را با تمام عددهای از ۱ تا ۶

درس حساب

۱- احمد و محمود پدرشان که باغبان است کومک میکردند احمد ۳ گلدان درست کرد و محمود ۵ گلدان. هردو باهم چند گلدان درست کردند (*)

۲- این جدول جمع را خوب یاد بگیرید:

۳	۱	۵	۲	۴
۵+	۵+	۵+	۵+	۵+
۸	۶	۱۰	۷	۹

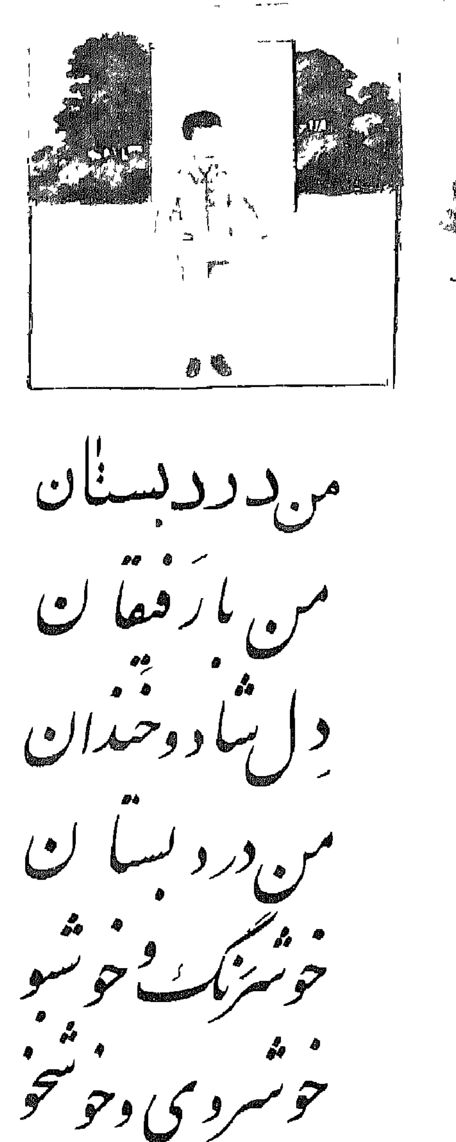
۳- علی ۴ گوسفند دارد و حسن ۶ گوسفند بیشتر از علی دارد. حسن چند گوسفند دارد؟ (*)

۴- این جدول را هم خوب ازبر کنید:

۳	۱	۲	۴
۶+	۶+	۶+	۶+
۹	۷	۸	۱۰

۵- از ۱ تا ۱۱ را دوتا دوتا اینطور بشمارید ۱، ۳، ۵ . . . ۱۱

(*) آموزگاران با مسائلی مانند مسأله های ۱ و ۳ جمع عدد ۵ را با اعداد از ۱ تا ۵ و جمع عدد ۶ را با اعداد از ۱ تا ۴ تمرین کنند

بُلبُل در گلستان　　　من در دبستان

بُلبُل با گُلها　　　من با رَفیقان

میکُنَد بازی　　　دِل شاد و خَندان

او در گُلستان　　　من در دبستان

گُل باشد اگر　　　خوشرنگ و خوشبو

من هستم اَمّا　　　خوشروی و خوشخو

او در گلستان　　　من در دبستان

تمرین حساب

۱- این عددها را از کوچک ببزرگ مرتب کنید و بنویسید :

۱۲ ۹۱ ۸۰ ۲۷ ۱۸ ۶۴ ۵۳ ۴۹ ۸۲ ۲۶ ۴۵

۲- سعی کنید که جواب این جمعها را فوراً بگوئید :

۱	۲	۱	۲	۱	۲	۳
+۴	+۴	+۸	+۲	+۳	+۱۰	+۳

۲	۳	۲	۳	۳	۱	۲
+۳	+۲	+۴	+۱	+۴	+۹	+۸

۳	۴	۵	۶	۷	۸	۳	۹
+۷	+۶	+۵	+۴	+۳	+۲	+۶	+۱

۳- شش ده تا چند میشود ؟ هشت ده تا و ۹ چند تا است ؟ ۶۲ دو است و چند ده ؟ ۸۵ پنج است و چند ده ؟

۴- از ۸۰ تا ۵۰ را وارونه بشمارید . همینطور از ۱۰۰ تا ۸۰ را

۵- ۴ و چند میشود ۷ ؟ ۳ و چند میشود ۹ ؟ چند و ۶ میشود ۸ ؟ ۲ و چند میشود ۷ ؟ ۵ و چند میشود ۱۰ ؟ چند و ۳ میشود

۶- حسن باید ۹ مشق بنویسد ۳ مشق نوشته چند مشق دیگر باید بنویسد ؟ (*)

(*) آموزگاران از این قبیل تمرینها بسیار با طفال بگویند و آنها را با مهربانی بجواب فوری وادارند.